За Новы год

Новы год ступіў на парог нашай хаты. Так як мы з табой, чытач, людзі з традыцыямі, прывітаем наш Новы год традыцыйнай чаркай, поўнай па берагі. На сэрцы нам лёгка і радасна. Верым, што Новы год будзе лепшы ад старога, бо ўсё новае лепшае ад старога.

Ён уважлівы, слухае, што мы яму скажам, няхай слухае. А мы з табой вып'ем за яго чарку залацістага віна. Вып'ем за тое, каб увесь год мы не трывожыліся словам «вайна», каб гэтае слова знайшло сваё месца ў слоўніку архаічных слоў, каб людзі, якія ў сваіх руках трымаюць лёс зямлі, ва ўсёй сваёй дзейнасці мелі на ўвазе і нас, цябе і мяне, простых людзей, якіх многа ў кожным краі;

за тое, каб праект СССР аб усеагульным раззбраенні стаўся фактам у гэтым годзе;

за тое, каб сустрэча кіраўнікоў вялікіх дзяржаў, якая адбудзецца вясной новага года, прынесла нам многа радасці.

Вып'ем з табой і за тое, каб наша краіна — Народная Польшча ўзбагацела ў новым годзе, а з ёю і мы;

за тое, каб праца людзей усіх прафесій была больш прадукцыйнай, каб загінула бракаробства, бюракратызм, спекулянства, ашуканства;

за тое, каб без падтрымкі засталіся людзі, якія для ўласнага «Я» снуюць інтрыгі, прыкрываючы свой сапраўдны воблік напышлівымі словамі;

за тое, каб у новым годзе мы (не толькі я і ты, але ўсе ў краіне) менш гаварылі, а больш рабілі, каб менш было паседжанняў, пасля якіх словы застаюцца толькі словамі;

за тое, каб усе нашы сародзічы зразумелі велічнасць перамен, якія прайшла і праходзіць наша краіна па шляху у будучыню, каб лепш разумелі некаторыя недасканаласці нашага жыцця, каб менш было беспадстаўных, часам агідных нараканняў і папрокаў.

Вып'ем і за нашыя больш асабістыя справы. За тое, каб у гэтым годзе не хварэлі нашыя дзеці, каб раслі яны разумнымі;

за тое, каб мы самі былі разумнымі і разумна выхоўвалі сваіх дзяцей, былі для іх добрым прыкладам;

за тое, каб у нашых сем'ях панаваў спакой, радасць, згоднасць, мір.

Урэшце, вып'ем за тое, каб усе, хто не ведае радасці творчага жыцця, у новым годзе пазналі яе, хто адзінокі — знайшоў сабе сябра, хто не кахае — пакахаў, хто сумуе — развесяліўся, каму цяжка на сэрцы — знайшоў сілы скінуць цяжар.

Неба зімовае, яснае, падаюць мяккія сняжынкі, з горкі з вясёлым крыкам з'язджаюць дзеці, снуюцца працавітыя людзі — прыемна быць адным з іх.

На парозе нашай хаты стаіць Новы год. Твар у яго вясёлы. Знаць нашы жаданні яму да спадобы. Дык вып'ем сваё поўныя чаркі, гаварыш! За Новы год!

Cena 60 gr. Цана 60 гр.

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА - КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 1 (201) БЕЛАСТОК 3 СТУДЗЕНЯ 1960 ГОДА ГОД V

ЛЕС, СНЕГ І СОННА.

З ЖЫЦЦЯ МОЛАДЗІ

БОЛЬШ САМАСТОЙНАСЦІ

— Як выглядзіць справа з Адэнауэрам? — Ці сапраўды можа ён выклікаць вайну?

— Чаму цяпер так цяжка атрымаць работу ў горадзе? Ці назаўсёды маем сядзець у гэтай вёсцы?

— Гаворыцца, што вёска абавязана падняць на вышэйшы ўзровень сельгасвытворчасць, але, ці ў нашай вёсцы, грамадзе, ёсць такая магчымасць?

— Гавораць, што камбайны зусім не прыгодны да працы на нашых палях. Ці гэта праўда?

— Зіма прыйшла. Доўгія вечары. А ў вёсцы сумна... Як пражыць?

*

Сход гуртка ЗМВ ў Дубічах Царкоўных не адбыўся. Вышэй упамянутыя пытанні пасыпаліся ў час гутаркі з некалькі членамі ЗМВ, якія зайшлі ў будынак мясцовай школы. Не спатрэбілася цягнуць іх за язык. Пыталіся самі. Справы, якія паднялі тут, хвалявалі іх ужо даўно. Гутарылі на гэтыя тэмы ў хатах, у час сустрэч з таварышамі, у полі падчас перакура.

Апошні сход гуртка ЗМВ ў Дубічах Царкоўных адбыўся недзе аж у чэрвені. Зрэшты, які ж гэта быў сход, калі прысутныя абмежаваліся толькі да выбару новага праўлення гуртка і агульнай, нікога і да нічога не забавязваючай пастановы, што трэба распачаць працу ў гуртку. Праўду кажучы, то прадстаўнік павятовага праўлення ЗМВ, які прысутнічаў на сходзе, ўспамянуў нешта аб патрэбе прыняцця кастрычніцкіх абавязацельстваў. Але ніхто аб гэтым паважна не думаў. Так нічым і закончылася яго прапанова. Гурток далей не

(Працяг на стар 4)

Усім нашым чытачам складаем сардэчныя навагоднія і сьвяточныя пажаданні.

Рэдакцыя

Палітычныя прагнозы

Калі верыць старажытнай гісторыі, то парадамі дэльфійскіх прарочыц карысталіся не толькі асобы з жыццёвымі цяжкасцямі, але і выдатныя палітычныя дзеячы. Звыш двух тысяч год гісторыі перамянілі нашыя погляды на цудоўныя магчымасці прадбачвання будучыні рознымі варажбітамі. У кожным выпадку ні адзін з паважаючых сябе палітыкаў не карыстаецца сёння парадамі зорак ці птушак. Прагрэс у гэтай галіне зусім не азначае, што мы не павінны мець акрэсленых жаданняў. Без гэтага цяжка ўявіць сабе жыццё.

Аднак мяне не цікавяць жаданні кожнага паасобнага чалавека, але агульныя жаданні, уласцівыя ўсім людзям. Яны вынікаюць з існуючага палітычнага становішча на нашай планеце. Новы Год апраўдвае нават найбольш смелыя мары. А калі яшчэ гэтыя мары датычаць міру, дружбы паміж народамі і ўзаемнага супрацоўніцтва дзеля будучых пакаленняў, то аб іх можна сказаць шырэй. Думаю, што так, як і кожны з вас, чытачы, на 1960 год я склаў каляндар найбольш важных падзей, якія могуць збыцца на працягу бліжэйшых 12-ці месяцаў. Могуць, але не абавязкова павінны збыцца. Для міжнародных падзей немагчыма прадбачыць больш дакладны прагноз.

І так, калі ласка.

Студзень — Прэм'ер Італіі Сенні прыбывае ў Савецкі Саюз на 2-тыднёвы афіцыяльны візіт. Палітычныя і гаспадарчыя адносіны паміж абедзвюма краінамі замацоўваюцца. Італія прымае прынцып, што ўсе спрэчныя міжнародныя праблемы павінны вырашыцца шляхам дыпламатычных размоў.

Люты — Пад націскам грамадскай думкі краін Афрыкі і ўсяго свету Францыя адказваецца ад праваздзення доследнага ўзрыва атамнай бомбы ў Сахары. Канферэнцыя так званых атамных дзяржаў у Жэневе заканчваецца прыняццем дэкларацыі аб забароне праводзення ядзерных доследаў і ўстанаўленне кантролю над выкананнем гэтай пастановы.

Сакавік — Прэм'ер СССР М. С. Хрушчоў прыбывае з двухтыднёвым візітам ва Францыю. Размовы з прэзідэнтам дэ Голем прывялі да вызначэння супольнага становішча ў справе Берліна і мірнага дагавора з Германіяй.

1 красавіка — Прэзідэнт Францыі дэ Голь едзе з афіцыйным візітам ў Англію, а пасля ў Злучаныя Штаты. Размовы ў Лондане і Вашынгтоне прыводзяць да зблізэння становішча гэтых дзяржаў у адносінах да савецкіх прапаноў у справе раззбраення і Германіі.

21 красавіка — Пачалася канферэнцыя на вышэйшым узроўні. Перагаворы закончыліся аднадушным прыняццем новага статуса для заходняга Берліна і ўстанаўленнем дырэктыў для Камітэта раззбраення 10-ці дзяржаў у справе ўсеагульнага раззбраення.

Май — Візіт прэзідэнта ЗША Эйзенхауэра ў Савецкі Саюз. Зліквідаванне амерыканскіх абмежаванняў у гандлі з Савецкім Саюзам. Злучаныя Штаты прымаюць афіцыяльны выклік да спаборніцтва ў гаспадарчай галіне.

Чэрвень — У Жэневе пачынае перагаворы Камітэт раззбраення 10-ці дзяржаў, у якім удзельнічае і Польшча. Дасягнута ўступнае паразуменне ў справе ўсеагульнага раззбраення.

Ліпень — Візіт прэзідэнта Францыі дэ Голя ў Савецкі Саюз. Навязваючы да традыцый з ІІ сусветнай вайны абедзве краіны падпісваюць новы дагавор аб ненападзенні, дружбе і супрацоўніцтве.

Жнівень — Новыя краіны Афрыкі: Самалі, Федэрацыя Радэзіі і Ньясы, Танганьіка, Руанда-Урундзі і Бельгійскае Конга атрымоўваюць незалежнасць.

20 верасня — Пачатак юбілейнай XV сесіі ААН. Кітайская Народная Рэспубліка стаецца паўнапраўным членам арганізацыі.

Кастрычнік — Агульнае пасяджэнне Арганізацыі Аб'яднаных Нацый аднадушна прымае рашэнні Камітэта 10-ці краін у справе 1-га этапа раззбраення арміі. У выніку пастановы да канца 1960 года арміі Савецкага Саюза, Злучаных Штатаў і Народнага Кітая памяншаюцца да паўтара мільёна салдат, а Вялікабрытаніі і Францыі да семсотпяцідзесяці тысяч.

Лістапад — Выбарчая кампанія ў Злучаных Штатах. Прэзідэнтам выбіраецца Ніксан, таму што ў апошнюю хвіліну выступае з дэкларацыяй аб вядзенні мірнай палітыкі.

Снежань — У сувязі з заканчэннем 1960 года кіраўнікі вялікіх дзяржаў выступаюць з прамовамі, якія транслююць радыёстанцыі ўсяго свету. Тэксты прамоў напісалі мацеры, якія страцілі ў ІІ сусветнай вайне сваіх дзяцей. У прамовах змешчаны дэкларацыі аб усеагульным асуджэнні вайнаў усімі краінамі свету.

Напісаў я ўсё гэта і цяжка ўздыхнуў. Калі б усе падзеі адбыліся згодна з гэтым календаром і прынеслі б такія вынікі, тады 1960 год стаўся б незабыўным годам у гісторыі чалавецтва.

УЛАДЗІМІР ЛАЗІНСКІ

ПАСТАНОВЫ ЭКАНАМІЧНАГА КАМІТЭТА САВЕТА МІНІСТРАЎ

Палягчэнне ўмоў кантрактацыі

У апошні час Эканамічны камітэт Савета міністраў прыняў пастановы, якія будуць садзейнічаць развіццю жывёлагадоўлі. Прадугледжваецца, што так, як і ў мінулым годзе, дзяржава будзе надалей кантрактаваць малагую хатнюю жывёлу. Новае ў пастановах на бягучы год тое, што кантрактацыя ахоплівае апрача 25 тысяч галоў рагатай жывёлы — 20 тысяч свіней і 10 тысяч авечак. Агулам кантрактацыя ахопіць 55 тысяч галоў жывёлы — значна больш чымсьці ў мінулым годзе. Апрача мінулагодняй дапамогі жывёлагадоўцам, а менавіта, высокія цэны пакупкі, нашавай дапамогі, частковых ільгот у абавязковых пастаўках, разнародных пазык і прэмій, у бягучым годзе ўводзяцца новыя формы заахвочвання сялян да жывёлагадоўлі. Прадугледжваецца, што сяляне, якія будуць кантрактаваць свінні, маюць першынства пры пакупцы 400 кг. вугалю за кожную дастаўленую свінню і 300 кг за кожную дастаўленую на пункт скупу авечку.

У сувязі з недахопам паш у некаторых раёнах краіны, прадугледжваецца таксама пашырэнне ільгот у абавязковых пастаўках для тых сялян, якія будуць кантрактаваць жывёлу для гадоўлі. Будуць арганізаваны таксама конкурсы жывёлагадоўлі з рознароднымі ўзнагародамі як для ПГР-аў, прадукцыйных спулдзельняў, так і аднаасобніцкіх гаспадароў.

Вялікае значэнне для далейшага развіцця жывёлагадоўлі мае пастанова аб адборы маладой рагатай жывёлы. Каб абмежаваць памяншэнне пагалоўя жывёлы, на пунктах скупу будуць працаваць спецыяльныя камісіі. Яны будуць адбіраць з штук, прызначаных на мяса, здаровыя вартасныя каровы і маладняк і накіроўваць іх да гадоўлі ў ПГР-ах, лясных гаспадарках, спулдзельнях прадукцыйных і аднаасобніцкіх гаспадарках. З гэтай мэтай будуць адкрыты спецыяльныя крэдыты, а гаспадаркі, у якія накіруецца гэтая жывёла, змогуць купіць па 1200 кг. вотрубяў і сена.

Прадугледжваецца таксама, што замест прызначэння на мяса — каля 30 тысяч галоў худой жывёлы, арганізуецца дакормка жывёлы на базах цэнтралі мясной прамысловасці. Дзеля гэтага рэсорт сельскай гаспадаркі перакажа для мясной прамысловасці 6 тыс гектараў сенажацяў з дзяржаўнага фонда зямлі.

Усё гэта дазволіць павялічыць як вагу мясной жывёлы, так і якасць вавіны, на рынку.

З жыцця братніх арганізацый

УСКТ ПЕРАД СВАІМ З'ЕЗДАМ

Галоўнае праўленне Украінскага грамадска - культурнага таварыства пастанавіла склікаць свой ІІ з'езд на 10 студзеня г. г. З'езд адбудзецца ў Варшаве.

У сувязі з недастатковай работай сярод лэмкаў, Прэзідыум ГП УГКТ паклікаў Секцыю па справам развіцця рэгіянальнай лэмкаўскай культуры. Старшынёй гэтай секцыі выбран Міхайла Данські.

ГКТЯ ДОБРА ПРАЦУЕ

Адным з найлепш працуючых нацыянальных таварыстваў у Польшчы з'яўляецца Грамадска - культурнае таварыства яўрэяў. Гэта самае старое таварыства. Арганізавалася яно яшчэ ў 1944 годзе.

Цэнтрам культурнага жыцця яўрэяў з'яўляецца Варшава. Тут апрача цэнтральных улад Таварыства, месціцца яўрэйскае выдавецтва «Ідіш-Бух», выходзіць газета «Фолкс-штіме», працуе яўрэйскі тэатр. Першы нумар «Фолкс-штіме» выйшаў у 1945 г. у варшаўскай друкарні. На яўрэйскай мове друкуюць не толькі адну газету, тут друкуецца шмат яўрэйскіх кніг, а таксама творы польскіх і іншых пісьменнікаў.

Яўрэйскі тэатр імя Е. Р. Камінскай ужо з 1949 г. з'яўляецца дзяржаўным тэатрам. Тэатр дае спектаклі не толькі ў Варшаве, але і ў іншых гарадах Польшчы. Быў таксама на гастролях за граніцай. Кіруе тэатрам вядомая яўрэйская артыстка Іда Камінская, дачка Е. Р. Камінскай. Таксама добра развіваецца яўрэйскі аматарскі рух, які канцэнтруецца пры яўрэйскіх клубах, якіх у Польшчы налічваецца звыш 20.

Працуюць і яўрэйскія школы. Яны працуюць на поўнай праграме польскай школы з тым, што маюць дадатковыя ўрокі яўрэйскай мовы і яўрэйскай гісторыі. Такіх школ у Польшчы 7, з іх 3 сярэднія.

Яўрэйскае таварыства узначальвае Г. Смоляр — вядомы дзеяч КПЗБ.

РУСКІ ТЭАТР НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

У студзені г. г. наведае Беласточчыну тэатр Рускага культурна - асветнага таварыства з Варшавы.

17 студзеня выступіць ён у Гайнаўцы, 18-га — у Беластоку і 25-га — у Бельску.

З сабою прывозіць тэатр п'есу сучаснага савецкага драматурга С. Алёшына пад загалоўкам «Адна», а таксама, у сувязі з чэхаўскім юбілеем, аднаактавыя п'есы Чэхава «Юбілей», «Ведзьма» і «Харыстка».

УВАГА, ЧЫТАЧЫ!

У месяцы лютым пачнем друкаваць хвалюючую аповесць аб разведчыках ІІ сусветнай вайны.

Скажыце аб гэтым сваім суседзям і знаёмым, каб потым яны не турбавалі Вас, калі Вы будзеце перажываць з нашымі героямі незабыўныя падзеі.

Кожны можа сам пазнаць таямніцы апошняй вайны, калі загадзя падпішацца на „НІВУ".

ГОЛАС ПРАЎДЫ

У мінулым годзе нашае грамадства ўрачыста адзначала саракагоддзе паўстання Камуністычнай партыі Польшчы. З выпадку гэтай знамянальнай гадавіны праводзіліся акадэміі, наладжваліся сустрэчы з рэвалюцыйнымі дзеячамі, з друку выходзілі спецыяльныя публікацыі. Аднак асабліва хвалюючымі былі сустрэчы з былымі членамі КПП і яе секцыі Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі і Камуністычнай партыі Заходняй Украіны. Расказваючы пра сваё жыццё, выступаючыя адлюстроўвалі адначасова гісторыю партыі, частку якой яно складае. Такія сустрэчы праводзіліся ва ўсёй краіне, шмат іх было і на Беласточчыне. Яна ж, як вядома, славіцца асабліва дзейнасцю Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі.

Успаміны рэвалюцыйных дзеячоў — гэта каштоўная крыніца гістарычнай праўды. Аднак дагэтуль не хапае нейкага прыкметнага следу аб гэтых успамінах. Мы маем на думцы іх публікацыю ў друку. Праўда, пэўным крокам наперад у гэтым напрамку былі аднаднёўкі, выдадзеныя Павятовымі камітэтамі Польскай аб'яднанай рабочай партыі з выпадку саракагоддзя КПП, ды і апрацаваны Барысам Нікіцюком зборнік успамінаў былых членаў КПЗБ — «Чырвоная Гайнаўка». Зараз больш сур'ёзным здабыткам з'яўляецца зборнік успамінаў, які выдаў Ваяводскі камітэт ПАРП у Беластоку. Загаловак яго — «Камуністы Беласточчыны».

Аўтары ўспамінаў жывой, часам вобразнай мовай, набліжаюць да нас гады сваёй барацьбы ў радах КПП і яе секцыі КПЗБ. Што каштоўнага ў гэтай кнізе? Перш за ўсё тое, што ў ёй знаходзім непасрэдны пераказ падзей. Размова разгортваецца тут шчыра і проста. Вось такімі якасцямі вызначаюцца ўспаміны былых членаў КПЗБ — Уладзіслава Свежбінскага, Міколы Какарава, Міколы Ясюка. Апошні з іх ўзнаўляе перад намі вядомае паўстанне сялян у Райску, у 1934 годзе. Аб Райску піша таксама Тодар Савіцкі — былы член КПЗБ. Савіцкі з'яўляўся адным з арганізатараў гэтага магутнага сялянскага руху. Апісаныя ім падзеі сведчаць аб арганізуючай і кіруючай ролі партыі ў памятны для жыхароў Райска 1934 год. Наогул, чытаючы ўсе ўспаміны, бачым, як надзвычай актыўнай і аператыўнай сілай была ў тыя гады партыя. Гэта добра відна ў барацьбе рабочых тэкстыльнай прамысловасці Беластока ў 1922 годзе за павышэнне сваёй зарплаты. Апісвае яе былы сакратар Саюза тэкстыльшчыкаў Уладзіслаў Свежбінскі.

Шматлікія мерапрыемствы праводзіліся Камуністычнай партыяй Польшчы ў Ломжы. Яе выдатны дзеяч — Станіслаў Шышкоўскі — аб многім нам гаворыць. Ён звяртае ўвагу на ўплывы партыі ва ўлонні прафсаюзаў. Шышкоўскі апісвае першамайскія святы, якія лічыць незабыўнымі падзеямі ў жыцці Ломжы. Яны адбываліся, як адзначае, пад сцягамі левага крыла Польскай сацыялістычнай Партыі і арганізаваліся камуністамі. Шымкоўскі ўспамінае 1924 год. Тады ён бачыў паўстаўшых курпяў, якія сілаю авалодалі горадам Кольна. Як вядома, курпёўскія сяляне на працягу двух дзён трымалі гэты горад у сваіх руках.

Многія аўтары ўспамінаў адлюстроўваюць жыццё камуністаў у турмах і лагерах санацыі. Шышкоўскі піша аб жахах Картуз Бярозы, якія адчуў на сваім вопыце. Былы член КПЗБ Кірыла Цішэўскі нават дае сваім успамінам загаловак — «За кратай». Тут сустракаемся з жахамі турмы ў Гродна. Асабліва незабыўным з'яўляецца апісанне Цішэўскім першамайскага свята ў турме.

Даволі шырока абмяркоўваюць у сваіх успамінах дзейнасць КПЗБ на Сакольшчыне Віктар Рагацэвіч і Ян Зелянкевіч. Апісанні рабочых свят, забастовак на вёсцы і ў мястэчках, масавых мерапрыемстваў у абароне жыцця Сяргея Прытыцкага складаюць іх змест. Аўтары спыняюць увагу на 1935—1936 гадах. У гэты час, як вядома, КПП праводзіла вельмі энергічную дзейнасць у справе стварэння антыфашысцкага фронта ў краіне.

Цэнным здабыткам кнігі трэба лічыць успаміны Уладзіслава Нікса — былога члена КПП і Камуністычнай партыі Германіі. Тут знойдзем цікавы матэрыял аб супрацоўніцтве партыйнай арганізацыі Граева з нямецкімі камуністамі ва Ўсходняй Прусіі. Нікса, у прыватнасці, знаёміць нас з партыйнай працай сярод польскіх сезонных рабочых у Прусіі.

Што надае яшчэ большую вартасць кнізе? У ёй змяшчаюцца дакументальныя здымкі, якія адлюстроўваюць жыццё дзеячоў КПП і КПЗБ, а таксама партыйную літаратуру. Тут ёсць таксама фатаграфіі аўтараў успамінаў, а пад імі кароткія біяграфічныя весткі.

Гэтае выданне трэба лічыць пэўным укладам у вывучэнне камуністычнага руху ў Беластоцкім ваяводстве міжваеннага перыяду. Мы ўжо адзначылі, што ў кожным успаміне ёсць частка гісторыі. А калі так, дык можам з упэўненасцю сказаць, што менавіта яна ўпаўнаважыла гэтых людзей расказаць аб сабе.

(МК)

Пагрузчык грэйферны «ПГ — 0,5» завода «Гомсельмаш».

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З БССР

ГОМСЕЛЬМАШ

На ўскраіне Гомеля, здаўна вядомай пад назвай Новікаўскага гаю, у 1929 годзе пачалося будаўніцтва буйнейшага ў Беларусі завода сельскагаспадарчых машын. Будаўніцтва вялося хуткімі тэмпамі. Ужо праз год ліцейны цэх даў першую прадукцыю — сіласарэзкі «Папік». Услед за імі сталі вырабляцца і іншыя сельскагаспадарчыя машыны, а сярод іх: малацілкі, веялкі, конныя прыводы і іншыя.

З пашырэннем вытворчасці, павелічэннем магутнасці, расла і колькасць рабочых, інжынернатэхнічных работнікаў і служачых. Напярэдадні вайны калектыў завода налічваў звыш 2000 чалавек.

Гітлераўскія захопнікі, акупіраваўшы Беларусь, дашчэнту зруйнавалі «Гомсельмаш». Пасля вайны ён быў хутка адбудаваны і значна пашыраны.

За апошнія гады праведзены вялікія работы па далейшай механізацыі і аўтаматызацыі вытворчасці. У цэхах завода ўступілі ў строй 7 зборачных канвеераў. Рабочыя месцы на канвеерах забяспечаны механізаванымі прыладамі, пнеўмапрэсамі і грузапад'ёмнымі механізмамі. Канвеернай сістэмай, па якой транспартыруюцца дэталі, аб'яднаны паміж сабой і асноўныя цэхі. Аўтаматызавана таксама афарбоўка, сушка дэталяў і вузлоў. Гэтую працу выконваюць 8 малярнасушыльных агрэгатаў.

Працягласць усіх канвеерных установак пераўзыходзіць 2 400 м.

Акрамя гэтага на заводзе арганізавана 21 паточная лінія, працуе 25 таварных аўтаматаў, 22 станкі паўаўтаматы, 13 агрэгатных станкоў, 9 гідракапіравальных паўаўтаматаў.

Першакласныя станкі і навейшае абсталяванне дазваляюць калектыву завода хутка асвойваць і выпускаць выдатныя сельскагаспадарчыя машыны. Ад 1955 года завод выпускаў нядрэнныя сіласаўборачныя камбайны СК—2,6. Яны працуюць не толькі на палях Савецкага Саюза, але і ў краінах народнай дэмакратыі. З другога паўгоддзя 1959 года вытворчасць сіласаўборачных камбайнаў спынена. Калектыў завода пачаў выпускаць універсальныя кукурузаўборачныя камбайны УКСК—2,6. Яны маюць спецыяльныя прылады, якія аддзяляюць пачаткі і падаюць іх у асобны бункер. Акрамя гэтага новы камбайн адрозніваецца вялікай трываласцю вузлоў, што дазваляе яму весці ўборку кукурузы самых высокіх ураджаяў.

Адказваючы канкрэтнай працай на пастановы XXI З'езда і чэрвеньскага пленума ЦК КПСС, калектыў завода змагаецца не толькі за датэрміновае выкананне плана, але і праводзіць далейшую механізацыю і аўтаматызацыю вытворчасці. З гэтай мэтай ў шэрагу цэхаў створаны камплектныя брыгады рацыяналізатараў. У склад гэтых брыгад уваходзяць токары, слесары, тэхнолагі, майстры, інжынеры.

Для калектыва завода створаны добрыя жыллёвыя ўмовы. Пасля вайны побач з заводам вырас агромны пасёлак, з роўнымі вуліцамі, асфальтаванымі тратуарамі. У пасёлку ёсць бальніца, дзіцячы сад, яслі. Нядаўна для гомсельмашаўцаў пабудаваны два прыгожыя чатырохпавярховыя будынкі ў горадзе Гомелі.

Хутка будзе закончана будаўніцтва 182-кватэрнага дома. У 1958 годзе сіламі саміх працоўных недалёка ад заводскага пасёлка пабудавана 23 двухкватэрныя дамы, у якіх жывуць сем'і камбайнабудаўнікоў. Гэта — пасёлак Мірны. Заканчваецца будаўніцтва яшчэ чатырох 64-кватэрных будынкаў. Летам гэтага года ў лепшых здраўніцах краіны адпачывала каля 200 працоўных. 300 чалавек правялі свой водпуск у дамах адпачынку.

Вялікая ўвага ўдзяляецца дзецям рабочых і служачых. Недалёка ад горада Гомеля ў сасновым бары, на маляўнічым беразе Сожа, раскінуўся піянерскі лагер завода «Гомсельмаш». Штогод у час летніх канікул у гэтым лагеры адпачывае звыш 900 школьнікаў.

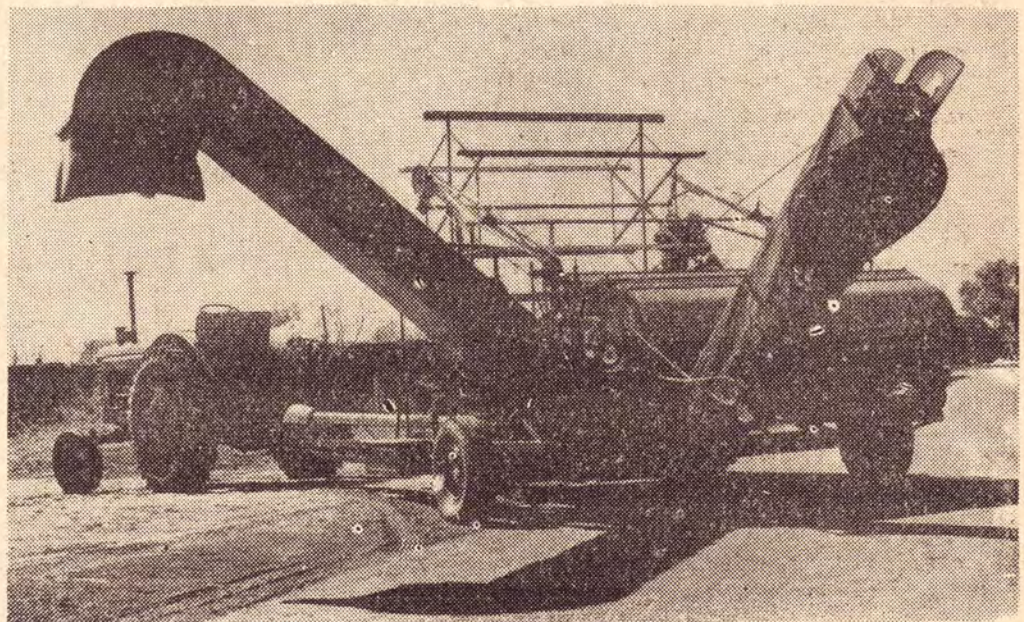
Тут жа на рацэ Сож, у маляўнічых месцах працоўныя праводзяць свае выхадныя дні. Там ёсць завадская лодачная станцыя. Да паслуг працоўных — цудоўны завадскі стадыён. У завадскім клубе штодзённа дэманструюцца мастацкія кінафільмы, працуюць розныя гурткі мастацкай самадзейнасці. Ёсць на заводзе мастацкая і тэхнічная бібліятэка.

Многія рабочыя завода сваю працу спалучаюць з вучобай.

У мінулым навучальным годзе ў школах працоўнай моладзі займалася каля 400 чалавек, 200 чалавек на вячэрніх і завочных аддзяленнях тэхнікумаў і 80 чалавек у вышэйшых навучальных установах.

Н. ДАНІЛАЎ

Універсальны кукурузна - сіласаўборачны камбайн «УКСК—2,6».

Больш самастойнасці

(Працяг са стар. 1)

рабіў нічога. Незадоўга старшыня гуртка выехаў на Заходнія землі. Яго намеснік пераняў спіс членаў і напісаў **ліст** у павятовае праўленне з просьбай дапамагчы правесці дапаўняючыя выбары і наладзіць працу ў гуртку. На ліст ніхто не адказаў. Павятовае праўленне не цікавіцца жыццём (чытай уміраннем) гуртка ў Дубічах Царкоўных. Забыла аб ім.

Хаця сход гуртка не адбыўся, гутарка з маладымі сябрамі, пераскокваючы з адной тэмы на другую, усё больш ажыўляецца.

— Трэба запісацца ў вячэрнюю школу. Настаўнікі дапамогуць закончыць хоць 7 класаў.

— Можна збірацца вечарамі, ды супольна чытаць і абмяркоўваць цікавейшыя артыкулы з друку.

— Аб гаспадарцы таксама варта пагаварыць. Не ўсе ж у нас гаспадараць добра. Шмат можна было б палепшыць.

— А ці можна яшчэ цяпер запісацца да ЗМВ? — спытаў мяне адзін з хлапцоў.

— А што, вы яшчэ не член ЗМВ?

— Не, але хацеў бы запісацца.

— Ну, а скажыце так па шчырасці, чаму хацелі б уступіць у ЗМВ?

Гэтае, мо' крыху правакацыйнае, пытанне зусім не прыносіць клопату 17-ці гадоваму хлопцу.

— Каб нешта рабіць. Сумна ж так жыць на вёсцы, — адказвае ён проста.

— Эх, калі б так пачаць рабіць нешта канкрэтнае. Колькі ж яшчэ ахвотных знайшлося б у нашай вёсцы ўступіць у рады ЗМВ?! — дадаў другі.

Гурток ЗМВ у Дубічах Царкоўных не з'яўляецца тыповым на Гайнаўшчыне. Тыповыя ў нас гурткі, якія сапраўды працуюць. Яны рэалізуюць свае асноўныя абавязкі ў час пасеваў, сенакосаў, жніва. Праяўляюць дзейнасць пры скупе і кантрактацыі сельскагаспадарчых раслін і прадуктаў, у арганізацыі і ўмацаванні сельгасгурткоў, у распаўсюджванні сельскагаспадарчых ведаў і арганізацыі працы мастацкай самадзейнасці. Такія гурткі складаюць значную большасць у павеце. Пагэтаму Саюз сялянскай моладзі на Гайнаўшчыне стаўся сур'ёзнай сілай. Ён аб'ядноўвае адну пятую частку ўсёй сялянскай моладзі павета.

Але адна пятая частка вясковай моладзі ў ЗМВ, гэта ўсё яшчэ за мала. Усё яшчэ вельмі павольна ўзрастаюць рады ЗМВ ў нашых вёсках, а гурткі бываюць неактыўныя. На маю думку, прычынай гэтага з'яўляецца хвароба, зрэшты, даўно ўжо выкрытая ў працы маладзёжных арганізацый, але ўсё яшчэ абыякава лечана — недахоп самастойнасці ў пастаяннай працы гурткоў. Калі б прааналізаваць актыўнасць членаў першага лепшага гуртка ў розных перыядах часу, мы дайшлі б да вываду, што асабліва высокая актыўнасць назіраецца ў час пасеваў, жніў, або напярэдадні вялікіх дзяржаўных урачыстасцей як 1 мая, 22 ліпеня, свята дажынак, гадавіна Кастрычніцкай Рэвалюцыі. Ці ж гэта не тыповая кампанійнасць? Праца ад адной акцыі да другой — форма, з якой так часта мы змагаемся на словах. З другога боку зусім малая актыўнасць гурткоў у іншых перыядах часу. А моладзь хоча ведаць, напрыклад, ці Адэнаўэр выкліча вайну, хоча павышаць ураджайнасць палёў і жыць цікавей. Такую працу не заўсёды ўдаецца планаваць. Трэба вучыцца працаваць у гуртку самастойна. Агітатар павятовага праўлення, выязджаючы ў камандзіроўку, абавязаны ўмець заахвоціць моладзь да чытання адпаведных кніжак, прызвычаіць чытаць штодзённы друк, слухаць радыё, дапамагчы навучыцца думаць і весці дыскусію.

Толькі ў такім выпадку можна гаварыць аб пастаяннай актыўнасці гуртка ЗМВ і аб удзеле ўсёй вясковай моладзі ў канкрэтнай працы.

КАСТУСЬ ЛЯШЧЫНСКІ
Гайнаўка

«З настаўніцкай нівы» — АЛЯКСАНДР ХАРКЕВІЧ, Ляшукі

МАЕ НАЗІРАННІ

Часта, калі возьмем у рукі педагагічную літаратуру, можам сустрэць такія сцвярджэнні, што вынікі працы настаўнікаў у вёсках стаяць на ніжэйшым узроўні, чым ў гарадах. З такім сцвярджэннем, мне здаецца, што можна згадзіцца, але з такім становішчам на будучыню згадзіцца не можам. Думаю таксама і аб тым, што такое сцвярджэнне не азначае, што ў горад трапляюцца настаўнікі, якія лепш працуюць, хоць часта можам сустрэць і такія факты. Затрымоўвацца шырэй на гэтым не буду, гэта асобная дыскусійная праблема. Калі школы ў гарадах маюць лепшыя вынікі навучання, дык, на маю думку, гэта ў значнай меры залежыць ад асяроддзя, ў якім выхоўваецца і пражывае вучань.

Настаўнікам, працуючым ў вёсках, трэба намагчы ўсе сілы, каб падняць узровень вынікаў навучання і выхавання. Але толькі сам настаўнік усяго гэтага зрабіць не здолее. Перш за ўсё неабходна ўзмацніць сувязь паміж школай і ста і залежны) з працай на гаспадарцы. Час веснавых і асенніх работ у полі — гэта цяжкі час для вучняў і настаўнікаў у вёсках. Бацькі (бо гэта ў цяперашніх абставінах гаспадаркі непазбежна) адрываюць дзяцей да працы ў полі. Дзеці павінны знаць свае абавязкі, павінны дапамагаць у працы бацькам, гэтага ніхто не бярэ за кепскае, але тут справа ў тым, каб гэтая дапамога не перавышала сілы і магчымасці вучня.

Мы часта сабе не можам уявіць, што некаторыя нашыя вучні, гэта «народ», які мае найдаўжэйшы рабочы дзень. Для прыкладу возьмем вучня «х», з чацвёртага ці пятага класа. Час — позняя вясна. Месца — вёска. Дома — бацька, маці, трое малодшых дзяцей. «Х» устае разам з татам і мамай, прыкладна ў 4 гадзіны раніцы. Чаго? Тата мае сваю работу: трэба накарміць каня, падрыхтаваць збрую, воз, зрабіць тое ці другое каля хаты. Мама, як то мама: устань, звары ежу, накармі свіней, падмяці і г. д.

бацькамі. Трэба знайсці сабе дапаможцаў у працы і ў першую чаргу сярод бацькоў.

Трэба прызнаць, што бацькі нашых дзяцей, а бывае (хоць на шчасце рэдка) і настаўнікі, не могуць унікнуць ў сітуацыю і палажэнне некаторых вучняў. Часта вучань, які адстае ў вучобе, сам у гэтым не вінаваты. На яго непаспяховасці адбіваюцца абставіны. Каб зразумець гэта да канца, трэба правесці дакладнае назіранне над большасцю нашых дзяцей, і тады дойдзем да пераканання, што віна не заўжды на баку дзіцяці - вучня.

Настаўнік, уваходзячы ў клас, можа вельмі часта заўважыць, што некаторыя вучні сядзяць, як бы асавелыя, ужо нават пасля некалькіх мінут урока. Іх увага накіроўваецца на ўсё, але толькі не на словы настаўніка і тэму ўрока. Настрой у дзяцей можна часцей за ўсё заўважыць у месяцах верасню, кастрычніку, а таксама ў маі і чэрвені. Чаму менавіта гэтыя месяцы з'яўляюцца цяжкімі для вучняў? З майго назірання гэтых з'яў, вынікае, што гэтыя месяцы — то час натужаных работ у кожнай гаспадарцы. Хтось можа сказаць: — ну і што гэта мае супольнага з працай у школе. Хай працуюць кожны па-свойму. Вось у гэтым і справа, «кожны па-свойму». Такое сцвярджэнне несправядлівае таму, што нашыя вучні вельмі цесна звязаны (а часта — словам, у галаве кружыцца. Хто паможа? «х». Хто ж падрос, хай дарма хлеба не есць. Ну «х», пацягваючыся і праціраючы са сна вочы, займае две ці тры кароўкі, пару авечак і пагнаў іх за кіламетр ці паўтара ўпінаць, а часценька і пасвіць. Пасе ці ўпінае да сёмай гадзіны. Часта бягом вяртаецца ў хату, бягом мыецца, або і не, на бягу што-небудзь перакусіць і трушком у школу. Першы, другі ўрок праходзяць неяк. Час ад часу «х» пазяхае (самаабарона арганізма перад стамленнем). Па 4-ым, 5-ым уроку бяжыць дахаты. Тут нанава, тое падай, тое прынясі, тое напой, там курэй прыглядзі, ды і хто тут усё пералічыць. Паеш сам, пакармі малодшых накарміць, упарадкуй жывёлу... Эх! Ужо і позна, на сон хіліць галаву нашага «х». Пра што ж ён забыў? Ідзе спаць? Не, ён не забыў, ён ужо не мае сіл прыпомніць, што было на лекцыях, не таворачы пра дамовую працу. Палічым гадзіны яго працы, знойдзецца іх не мала, часам і каля 16-ці. Гэта ж толькі дзіця, дзе ў яго час на забавы, на творчы адпачынак, які ў такім узросце патрэбны, як ежа. А дарослыя часам дзівуюцца, што на перапынку дзеці так голасна шумяць. Бачачы гэта, шукайма тут прычын дрэнных паводзін нашых дзяцей. Часта такі «х», калі яго ні-

(Працяг на стар. 5)

У дапамогу мастацкай самадзейнасці — Ніна ШВАЙКО

КАХАННЕ З ЗАПАСАМ

Каля вяскавай хаты на лаўцы сядзяць Ліля і Глаша. Вясновы надвячорак.

ЛІЛЯ (працягвае чытаць пісьмо). «Так што, дарагая Ліліяна... Ха-ха-ха! Чуеш, Глаша, — Лі-лі-яна! Разумееш — да-ра-гая!.. (працягвае чытаць). Вось і фініш маёй службы. Каб ты ведала, як хочацца сустрэцца з табой, з роднымі! Да хуткай сустрэчы, мая любімая!»

ГЛАША. Ого! Гэта не жартачкі, Лілька. Прыедзе Андрэй, а ты...

ЛІЛЯ. Выкручуся. (Марыць). А як ён мяне кахае, Глаша!.. Такія пісьмы! Агонь!

ГЛАША. А ты смяешся... (з дакорам). Гарэза!

ЛІЛЯ. Весела мне, разумееш... (таямніча). Пачытаем, што Сцяпан піша.

ГЛАША. Які Сцяпан?

ЛІЛЯ (абыякава). Знаёмы. Сержант. (Чытае) «Лілія мая ненаглядная! Твае пісьмы прыносяць мне многа радасці».

ГЛАША. Дык ты і яму пішаш?

ЛІЛЯ. А чаму б і не? Калісьці дыктанты пісала, а цяпер... (працягвае чытаць). «Колькі ў іх цёплых слоў! Я шчаслівы, што ты чакаеш мяне...» Ну, далей нецікава.

ГЛАША. А ты... кахаеш яго?

ЛІЛЯ. Абодвух? Адначасова? Сэрца ж у мяне адно...

ГЛАША. Навошта ж пісьмы пішаш? Галаву тлуміш чалавеку?

ЛІЛЯ. Падумаеш! Папера ўсё вытрымае.

ГЛАША. Дурная ты, Лілька. Нядобра так...

ЛІЛЯ. А што благога? Гуляй, пакуль гуляецца. Лепш ты тлумі галаву, чымсьці табе затлумяць.

ГЛАША. Хлопцы табе вераць, а ты іх ашукваеш.

ЛІЛЯ. Нішто, Глашка. Няхай будуць у запасе.

ГЛАША. У... у запасе?

ЛІЛЯ. А што? Адзін не стрымае слова або не спадабаецца — калі ласка, другі напагатове.

Уваходзіць Лявон. Ліля хавае пісьмы ў кнігу.

ЛЯВОН. Сядзіце? А на рэпетыцыю хто хадзіць будзе?

ГЛАША. Выбачай, Лявон. Я толькі забягу дамоў, скажу, каб не чакалі. Ліля, я за табой зайду. (Выходзіць).

ЛЯВОН. Лілечка, харошая мая!.. (Спрабуе абняць яе).

ЛІЛЯ (строга). Без рук!

ЛЯВОН. Ты ж казала, што кахаеш, што...

ЛІЛЯ. Я? Казала? Ты казаў.

ЛЯВОН. Казаў... І табе, і зоркам, і сонцу...

ЛІЛЯ (гарэзліва). А яны што?

ЛЯВОН (сумна). Эх ты!.. (Сядае на лаўку, бярэ кнігу). Пісьмы?..

ЛІЛЯ. Аддай!

ЛЯВОН. Сакрэтныя, значыць...

ЛІЛЯ. Аддай, табе кажуць!

ЛЯВОН (жартаўліва). А калі не аддам? Цікава, як ты злуешся...

ЛІЛЯ. Не дачакаешся! (Ганарыста выходзіць).

ЛЯВОН. Ліля! Забяры іх, калі ласка! Не буду я іх чытаць, чэснае слова!

Уваходзіць Глаша.

ГЛАША. А дзе Ліля?

ЛЯВОН. Узлавалася. Думае, чытаць буду. Не такі я.

ГЛАША (мякка). Не трэба, Лявон...

ЛЯВОН (хавае пісьмы ў кнігу). Не буду. Але сумна... Сэрца баліць... Ці то яна кахае мяне, ці проста здзекуецца... Але за што? Я нічога дрэннага ёй не зрабіў... (дастае з кішэні фота Лілі, чытае на адвароце). «Кахай мяне, як я цябе»...

ГЛАША (няўпэўнена). Калі надпісала, значыць, кахае...

ЛЯВОН (кіўнуўшы ў бок кнігі). А гэтыя пісьмы?..

ГЛАША (уздыхнуўшы). Жартуе Лілька... Пайду, паклічу. (Выходзіць).

ЛЯВОН. Каб хто такі мікраскоп прыдумаў: паглядзеў у душу чалавеку і прачытаў, што ў ёй!.. Ракету прыдумалі, а гэтага не могуць!.

Уваходзіць Андрэй.

АНДРЭЙ. Добры вечар! (Кіўнуўшы ў бок Лілінай хаты). Не ведаеце, гаспадары дома?

ЛЯВОН (насцярожана). А вы што, сваяк?

АНДРЭЙ. Не... Дзяўчына мая жыве... Можна сказаць, нявеста...

ЛЯВОН. Ліля?

АНДРЭЙ. Яна... Дэмабілізаваўся я. Звольнены, як гавораць, у запас.

ЛЯВОН (уражаны). У запас... Гэта яна мяне трымала пра запас. Сядайце.

АНДРЭЙ. А вы... ведаеце Лілю? (Дастае з кішэні фатаграфію). Прыгожая...

ЛЯВОН (уздыхнуўшы). Прыгожая... (чытае надпіс на фатакартцы). «Кахаю сардэчна, дару навечна».

АНДРЭЙ (з гонарам). Мяне чакае...

ЛЯВОН (бярэ кнігу, вымае пісьмы). Вашы?

АНДРЭЙ. Гэта маё, а гэта...

ЛЯВОН (дастае сваю фотакартку). А гэта?

Уваходзіць Глаша.

ГЛАША. Вы — Андрэй?.. Па картачцы пазнала.

АНДРЭЙ. Вы сяброўка Лілі? Скажыце (паказвае дзве фотакарткі), што гэта значыць?

ГЛАША. Жартавала Лілька. Аднаго трымала пра запас.

За сцэнай чуваць голас Лілі:

Кавалераў у мяне пяць,
А каго мне з іх кахаць?
Міша, Пецю? Можа, Грышу?
А мо' іх усіх прагнаць?

Андрэй і Лявон сядаюць на лаўку побач, прымаючы абыякавы выгляд.

ЛІЛЯ (уваходзіць і убачыўшы Андрэя). Андрэй!.. Нарэшце.. (Убачыўшы Лявона) А ты... а ты, Лявон...

ЛЯВОН (сурова, трымаючы ў руках фотакартку). Ты надпісвала?

АНДРЭЙ (таксама з фотакарткай у руках). Ты надпісвала?

ЛІЛЯ. Я... я жартавала, хлопчыкі... А кахаю я аднаго... Толькі аднаго...

ЛЯВОН (аддае ёй фотакартку). Вяртаю за непатрэбнасцю. Эх ты!!.. (Выходзіць).

ЛІЛЯ. Я толькі цябе чакала, Андрэй, толькі цябе!.. Гэта я ад нуды тлуміла яму галаву, а так... нічога сур'ёзнага...

АНДРЭЙ. Сцяпану таксама ад нуды?

ЛІЛЯ (спалохана). Ты чытаў?

АНДРЭЙ. Якое можа быць каханне, калі дзяўчына трымае яшчэ каго-небудзь на ўсякі выпадак?

ЛІЛЯ. Андрэй!.. Я больш ніколі не буду... Андрэй, я ж проста дзяцінілася...

АНДРЭЙ. Нішто сабе — дзіця! (Бярэ чамадан, накіроўваецца да выхаду).

ЛІЛЯ. Куды ж ты, Андрэй?.. (пяшчотна). Хіба забыў, якія пісьмы я табе пісала?

АНДРЭЙ. Пад капірку? (Адкрывае чамадан, вымае пачак пісьмаў, аддае іх Лілі).

ЛІЛЯ. Ой, што ж гэта!.. Глашка, скажы ты яму, што я толькі аб ім і думала!

Я ж сапраўды толькі яго кахаю. Астатняе — проста глупства... Скажы яму, Глаша!

АНДРЭЙ. Гэта не мяняе справы. (Выходзіць).

ЛІЛЯ (у роспачы). Андрэй!.. Ой, што ж гэта!.. Глашка, вярні яго!.. Я ж сапраўды закахалася ў яго... Я больш ніколі не буду... Ой, што ж гэта!..

ГЛАША. Каханне з запасам, любая.

ЛІЛЯ. Вярні яго, Глаша!.. Жыццё мне не будзе, калі ён не вернецца!..

ГЛАША Паспрабую. Але глядзі, Лілька!.. (Выходзіць).

ЛІЛЯ (хвалюючыся, глядзіць за кулісы). Дагнала... Спыніла... Размаўляюць... Не хоча ісці, упіраецца... (Глынаючы слёзы, крычыць). Андрэй!.. Любы!.. Прабач мяне, дурную, прабач!..

Заслона

Міхась Кураш.

ЦВІЛІ РУЖЫ

Цвітуць ружы — імі ўсе захапляюцца, і старыя, і малыя. Кветку шкада сарваць. Неаднойчы дакранешся да яе і зноў апускаеш руку. Здаецца, што яна хоча жыць, толькі не скажа аб гэтым чалавеку, не паскардзіцца, не будзе плакаць і наракаць на свой лёс. І чалавека спатыкае неаднойчы лёс, падобны до лёсу ружы — кветкі.

Вайна забірае ў людзей найбольшы скарб — жыццё. Гінуць людзі без пары, як сарваныя ружы. У Міхаіла Шолахава ёсць аповесць «Лёс чалавека». Савецкая кінастудыя яе сфільмавала пад тым жа загалоўкам. Нават у самых цвёрдых людзей сэрца сціскаецца ў грудзях, а многія трымаюць ў руках хустачкі і час ад часу выціраюць слязінкі, гледзячы гэты кінафільм. Гледачы сумесна з героем кінафільма — аповесці перажываюць яго лёс. Герой страціў сваіх родных і блізкіх, бачыць найбольш лютыя зверствы нямецкіх фашыстаў, але яму ўдалося застацца жывым і расказаць нам пра лёс не аднаго чалавека.

Вораг не лічыўся з людской кроўю, з людскім жыццём. Шмат магіл і магільнікаў існуе па ўсёй тэрыторыі, дзе толькі пабывалі фашысты, у якіх спачываюць ахвяры лютых зверстваў. Не толькі на фронце, але і ў тылах гінулі людзі. Аб іх расказваюць сёння таксама тыя, якім давялося ўсё бачыць і застацца жывымі.

1. МАГІЛА ЗА СТАДОЛАЙ

Вёска немалая. Называецца Лазні. Ніхто не ведае, адкуль гэтая назва паходзіць. Непадалёк праплывае рэчка Сакалда. Назва яе, відавочна, паходзіць ад лазовых зарасляў на рэчцы. Недалёкі бор і лес за вёскай шэпча аб чымсьці з асеннім ветрам, наводзячы сум на душу ўваходзячага ў вёску. Каб меў гэты бор язык і ўмеў гаварыць, напэўна шмат расказаў бы пра добрае і нядобрае сакалдзян, пра тых, хто жыве, і тых, каго ўжо няма...

Амаль што пасярэдзіне Лазнёў ўзгорак, які цягнецца паласою з усходу на захад. На ўзгорку звычайныя сялянскія пабудовы. За старою стадолай Юлія Врублеўскага, ў адлегласці трох метраў ад яе, драўляная пачарнеўшая агарожа. Пасярэдзіне высокі, таксама драўляны крыж. Да крыжа прымацавана жалезная дошка, на якой запісаны прозвішчы адзінаццаці сем'яў, замардаваных гітлераўцамі 16 год назад. Целы ахвяр спачываюць цяпер у сямейных магілах на праваслаўным магільніку каля Супраслі, але і па сённяшні дзень прыходзяць сюды родныя і блізкія, плачуць, заламліваючы рукі, успамінаючы бацькоў, дачок, сыноў і ўнукаў.

На магіле растуць кветкі, пасаджаныя вучнямі і роднымі замардаваных. Расце на ёй таксама палявая ружа, кветак з якой ніхто і ніколі не зрывае.

2. НАДЫХОДЗІЎ ДЗЕНЬ

Чырвоная Армія вяла рашучы бой за Сталінград. Па радыё чуліся сумныя весткі аб становішчы сталінградцаў. Партызанскі рух разгортваў сваю дзейнасць. Вядомыя на Беласточчыне партызанскія атрады перашкаджалі фашыстам, як толькі маглі. Падмінірвалі чыгуначныя станцыі, узрывалі эшалоны. На тэрор гітлераўцаў у адносінах да мірнага насельніцтва адказвалі таксама тэрорам. Фашысты вымушаны былі ўмацоўваць свае логавішчы ў тылах, абяспечваць чыгункі, нават коштам франтавікоў. А гэта ўжо ў пэўнай меры аслабляла фашысцкія франты.

Але нават далёка ад чыгунак і станцый партызаны ліквідавалі гітлераўскія групы, ліквідавалі паасобных найбольш зверскіх фашыстаў, якія займалі адказныя становішчы і такім чынам неслі адказнасць за здзекі над мірным насельніцтвам.

Вясною 1943 года на дарозе, што ідзе з Супраслі ў Крынкі, партызаны расстралялі працаўніка гестапа ў час яго экскурсіі на матацыкле.

Вялікай папулярнасцю ў немцаў карыстаўся нямецкі надляснічы Дрыблёў. Яго сядзіба на ўзгорку каля Сакалды, які называецца Копная Гара, была страшным месцам для жыхароў наваколля. Ён, чалавек ужо пажылы, ездзіў на добрым белым кані, заўсёды з бізуном у руцэ. Выглядаў, як сапраўдны бандыт, якога не хацелася бачыць на вочы. Не толькі, зрэшты, выглядаў як бандыт. Дрыблёў катаваў лясных рабочых, катаваў па найменшай прычыне. Яго воўчы позірк адпужваў дзяцей на вуліцы... І вось партызанская група вырашыла ліквідаваць Дрыблёва. Да яго сядзібы цяжка было дабрацца, бо будынак, у якім памяшчалася надляснiцтва, акружаны іншымі будынкамі, а ў іх жыло гестапа. Тады партызаны пры дапамозе сваіх сувязных пачалі сачыць за «экскурсіямі» Дрыблёва. У пагодні вясенні дзень ён ехаў на кані па дарозе, якая вядзе ў Крынкі. Засада партызан была ўдалай. Аўтаматная чарга прасекла яму грудзі... У сялянскіх хатах на вестку аб смерці Дрыблёва ўзрадаваліся ўсе сэрцы.

Улетку каля Ліпавага Мосту быў расстраляны партызанамі другі здраднік і актыўны нямецкі служачы — ляснічы Савіцкі.

Кіраўніцтва гестапа ў Сакалдзе пачало здагадвацца аб супрацоўніцтве і дапамозе навакольнага насельніцтва партызанам. Яно завастрыла сваю чуткасць і асцярожнасць. Камісар гестапа пастанавіў у кожнай вёсцы наваколля мець сваіх «адданых людзей». Людзі і цяпер не ведаюць, хто падрыхтоўваў 56 чалавек да расстрэлу, здрадзіў сваім суседзям.

* * *

Ноч з 10-га на 11-га кастрычніка была пагодная. Зоркі трапяталі на небе, як вялікія іскры. Людзі спалі, але ў сэрцах не было спакою. Дзве эскадры нямецкіх самалётаў з дзікім гулам матораў прарэзалі паветра з паўночна - заходняга боку, напаўняючы страхам тых, хто прабудзіўся і хто зусім не мог заснуць.

Міхась Кастэцкі паціху адчыніў акно. На дварэ пачало світаць. Ціха шалясцела неапаўшае яшчэ з дрэў лісце ў садзе. Яго сусед нёс дровы дахаты. 90-гадовая маці Міхася ўжо таксама не спала. Мужчыны рыхтаваліся ісці на лесанарыхтоўку, не чакалі, каб хадзілі гестапаўцы і білі іх бізунамі. З вуліцы даносіліся чыесьці крокі, ціхая размова. Людзі ўстрывожыліся, але чакалі поўнага дня. Ніхто ў Лазнях яшчэ не ведаў, што ён прынясе.

Але калі першыя сяляне выйшлі з хат і накіраваліся да працы ў лесе, іх не пусцілі нямецкія галасы і словы: «гальт! цурік нах хаўзэ!»

Лазні былі акружаны эсэсманамі, абстаўлены кулямётамі.

У асадным становішчы была і блізляжачая вёска Сакалда. Няміла стала ўзыходзячае сонейка, ніхто яго не бачыў за слязьмі. Але ніхто яшчэ не ведаў, што вырашылі зрабіць фашысты з вёскамі, з людзьмі.

3. ТРАГЕДЫЯ 11-ЦІ СЕМ'ЯЎ

У Лазнях запанавалі сум і страх. Эсэсманы пачалі зганяць цэлыя сем'і ў адно месца.

З Лазнёў ўзялі 5 сем'яў. Выганялі з хат, як хто стаяў: Міколу Врублеўскага, жонку і 3 сыноў; Міхася Врублеўскага, бацьку і маці, жонку, двое дзяцей і брата; Міхася Кастэцкага, маці, жонку і 3-е дзяцей; Язэпа Кастэцкага, жонку, старэйшага сына з жонкай і дзіця; Аляксандра Врублеўскага, жонку і 3-ое дзяцей. З Сакалды таксама прывялі 5 сем'яў: Сяргея Врублеўскага, маці і сястру; Міхася Чабана, маці, сына і дачку (найстарэйшая, Яўгенія была на прымусовай працы ў Германіі. Цяпер жыве ў Лодзі) Уладзіміра Хомчыка, жонку і 3-ое дзяцей; жонку Аляксандра Хомчыка і 2-ое дзяцей; Антона Красніцкага не было ў хаце — прывялі жонку і 2 дачкі. З вёскі Варонічы забралі адну сям'ю: Кастуся Вільчынскага, маці, жонку і 4-ра дзяцей (найстарэйшае мела 14 год).

Усіх жыхароў Лазнёў эсэсманы сагналі ў адну кучу на вуліцы. Сярод іх былі прыведзеныя сем'і з Сакалды і Вароніч. Адзін з эсэсманаў загадаў, каб панавала цішыня і паведміў, што штосьці скажа. Выняў з кішэні лісток паперы (гэта быў спісак людзей да расстрэла) і калі называў чые-небудзь прозвішча, той, па загаду адыходзіў на бок. Двух мужчын выбраў капаць яму-магілу, а для рэшты загадаў спакойна разыйсціся па хатах.

Ціхі плач старэйшых, крыкі дзяцей і падросткаў сярод 56-ці чалавек трох пакаленняў сціскаў грудзі тым, хто чуў і бачыў гэта. Прызначаных да расстрэла ўвагналі ў дзве хаты: Язэпа Врублеўскага і Юлія Врублеўскага.

4. ЛЮТЫЯ ЗВЕРСТВЫ

Эсэсманы крычалі штосьці па-нямецку, але ніхто іх не разумеў. Расстаўляючы шырока ногі, тупаючы імі, яны стваралі ўражанне хутчэй звяроў, чымсьці людзей. Не чыталі ніякага прыгавору.

Дапытвалі толькі аднаго Кастэцкага Янку, сына Міхася, які быў намеснікам солтыса ў Лазнях. Білі яго і катавалі, здзекваліся як толькі маглі. Калі вывелі з допыту, ніхто не мог яго пазнаць. Знявечаны ўвесь твар, пабітая галава, з павісшымі да нізу рукамі — відавочна, эсэсманы перабілі яму рукі, ногі ледзь ступалі наперад. Толькі здалёк Янка Кастэцкі быў падобны да чалавека...

(Працяг у наступным нумары)

Планы развіцця сельскай гаспадаркі Сямяціцкага павета

Як вядома, Сямяціцкі павет мае тыповы сельскагаспадарчы характар. Што ж прадбачвае план у развіцці сельскай гаспадаркі?

Асноўны націск кладзецца на развіццё механізацыі сельскай гаспадаркі. Зразумела, што механізацыя немагчыма без адпаведнай колькасці рознага тыпу сельскагаспадарчых машын, і ў першую чаргу трактараў. План прадбачвае, што ў канцы 1965 года на палях Сямяціцкага павета будзе працаваць звыш 300 трактараў (зараз працуе іх толькі 6), 600 жняярак і касілак, 100 снопавязалак, 130 малацілак, 450 матораў, і шмат другіх сельскагаспадарчых машын. Большасць гэтых машын земляробы атрымваюць з Фонда развіцця сельскай гаспадаркі.

У развіцці сельскай гаспадаркі немалую ролю адыграе электрыфікацыя. Зараз на тэрыторыі павета электрыфікавана 55 вёсак. У канцы 1965 года будзе іх 180, што складзе 70 працэнтаў усіх вёсак павета.

Далей будзе праводзіцца меліярацыя. У бліжэйшай пяцігодцы плануецца змеліяраваць 3 875 гектара сенажацяў і пасбішч, і рэгуляваць 15.5 кіламетраў рэк. Загаспадараваныя сенажаці ствараць магчымасць атрымаць у сярэднім з 1-го гектара каля 50 цэнтнераў сена. Гэта ў значнай ступені дазволіць павялічыць жывёлагадоўлю.

Значнае развіццё прадбачваецца і ў галіне прамысловасці. Дастаткова сказаць, што вартасць вытворчасці мясцовай прамысловасці ў канцы бліжэйшай пяцігодкі ўзрасце на 34 мільёны 416 тысяч злотых. На 22.4 працэнта ўзрасце таксама лік працоўных у прамысловасці, які складзе 1050 асоб.

У гады навай пяцігодкі значна палепшыцца сітуацыя ў галіне службы аховы здароўя. За гэты час будуць арганізаваны 3 новыя пункты аховы здароўя, у гэтым ліку адзін ў Нурцы, другі ў Мельніку, і 3 акушэрскія пункты. На тэрыторыі павета пачне працаваць 13 новых лекараў медыцыны і 6 зубных лекараў. У канцы 1965 года ў Сямяціцкім павеце будзе працаваць 25 лекараў медыцыны і 14 зубных лекараў. Новабудаваная бальніца ў Цеханоўцу атрымае 2 карэткі хуткай дапамогі.

Не малыя мерапрыемствы прадбачваюцца ў галіне асветы і культуры. Зараз на тэрыторыі павета існуе 112 школ. У канцы 1965 года лік іх павялічыцца да 132. За гэты час амаль поўнасцю будуць ліквідаваны класы, якія не прыстасаваны да навучання. Яны заменяцца новымі прасторнымі заламі. Будзе пабудавана 6 новых вясковых святліц, 2 пастаянныя кінатэатры.

Новая пяцігодка прадбачвае на тэрыторыі павета шэраг новых капіталаўкладанняў.

І так за гэтыя гады будуць пабудаваны 2 ветэрынарныя лячэбніцы, ў Пэрлесе і Дзядковіцах, і птушыны інкубатар у Сямяцічах.

Агулам, капіталаўкладанні ў сельскую гаспадарку складуць лік 79 мільёнаў 430 тысяч злотых.

Прадбачваецца значная разбудова прадпрыемства крэйды ў Мельніку. Будзе тут таксама пабудаваны жыллёвы дом рабочых і новыя камунальныя абсталяванні на прадпрыемстве.

За кошт 35 мільёнаў злотых пабудуюцца два малочныя прадпрыемствы — ў Сямяцічах і Цеханоўцу. У Сямяцічах пабудуецца таксама Павятовы Дом Культуры.

Зразумела, што ў такім кароткім артыкуле немагчыма пералічыць усе мерапрыемствы, запланаваныя на бліжэйшую пяцігодку. Усе гэтыя лічбы гавораць аб тым, што Сямяціцкі павет у бліжэйшыя гады карэнным чынам зменіць сваё аблічча, стане больш культурным і багацейшым.

Бяручы пад увагу дагэтуляшнюю ахвярнасць у працы насельніцтва Сямяціцкага павета (маю тут на ўвазе перадавое месца павета ў рэалізацыі грамадскіх чынаў), можна верыць, што вышэй накрэсленыя заданні будуць поўнасцю рэалізаваны.

В. БАРШЧЭЎСКІ

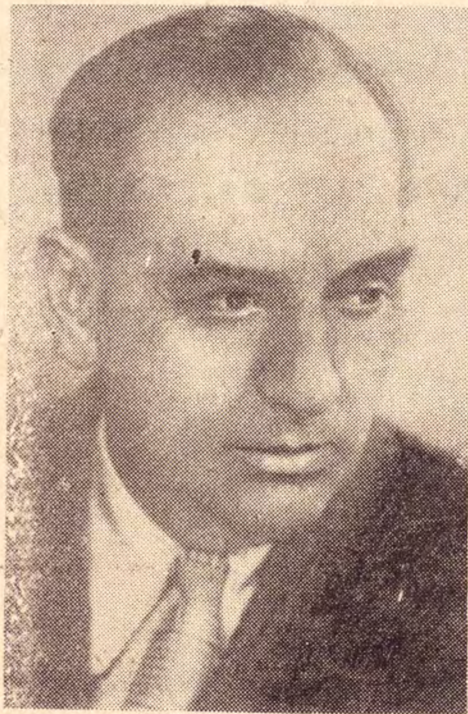
МАЕ НАЗІРАННІ

(Працяг са стар. 4)

хто не зразумее, прыйдзе ў школу і можа атрымаць эпітэт, на які не заслужыў. Настаўніку мала зразумець «х» — гэтую справу неабходна ясна і моцна падкрэсліць на бацькоўскіх сходах. Трэба паказаць прычыну слабых поспехаў вучняў ў школе.

Прычынай слабых поспехай вучня ў школе можа быць стан яго здароўя. Вядома не ад сённяшняга дня, што дзеці вёсак пазбаўлены сістэматычнай апекі лекара, а здароўе дзяцей павінна быць аднолькава дарагім як для настаўніка, так і бацькам. Настаўнікі хоць і не лекары, але павінны падзяліцца з бацькамі сваімі заўвагамі. Бацькі і гэтай праблемай павінны быць таксама зацікаўлены. У адным артыкуле было б проста немагчыма падаць усе прычыны, якія складаюць сістэму навучання.

(Працяг у наступным нумары)

УЛАДЗІМІР КОРШ-САБЛІН і БЕЛАРУСКАЕ КІНО

Ул. Корш - Саблін з'яўляецца выдатным дзеячом і вопытным рэжысёрам беларускага кіно. Сваю творчую працу ён пачаў у гады Айчыннай вайны.

Корш - Саблін паставіў шмат карцін, якія сведчаць аб вялікім таленце і ўдумлівасці беларускага рэжысёра. Творчы поспех майстра найбольш відаць у гістарычна - рэ-

Кадр з фільма «Канстанцін Заслонаў»

валюцыйных фільмах, як «Першы ўзвод», «Канстанцін заслонаў» і выпушчаны на экран ў 1958 годзе фільм «Чырвоныя лісты». («Ніва» ўжо пісала аб гэтым фільме).

Зараз Ул. Корш - Саблін рыхтуе двухсерыйную экранізацыю рамана Якуба Коласа «На ростанях».

Толькі для закаханых

Раслі і выхаваліся мы ў адной вёсцы. Вучыліся ў адной школе. Яшчэ ў сёмым класе прабудзілася ў мяне вялікая сімпатыя да Лілі. Яна была найбольш аўтарытэтнай сяброўкай у школе. У адносінах да яе я чуў, як гавораць, нейкую «слабасць». З часам наша сімпатыя перарадзілася ў каханне. Кахаемся ўжо 4 гады. Няма ў нас ніякіх тайнаў. Але бацькі мае не любяць Лілі, гавораць, што яе сям'я надта дрэнная, і не дазваляюць мне ажаніцца з Ліляй. Што рабіць?

СЦЕПА Р
Варшава

Калі ты сапраўды шчыра кахаеш Лілю, не маеш да яе ніякіх закідаў, падабаецца Табе яе характар (што надта важнае), значыць нішто не стаіць на перашкодзе вашаму шчасцю. Твае бацькі, як пішаш, не любяць ліліных бацькоў, але могуць памыляцца, калі абагульняюць гэта і на іх дачку. З бацькамі трэба жыць заўсёды ў згодзе і скажы ім, што Лілю добра ведаеш, а з ёе ж бацькамі жыць хіба не будзеш.

СЭРЦАЙКА

Незвычайны выпадак здарыўся нядаўна ў адной з бальніц Філадэльфіі (ЗША). Лекары ажывілі мёртвае сэрца. Шчаслівец называўся Фаланган. Меў 43 гады. Да часу, пакуль даставілі яго ў бальніцу, праляжаў цэлую ноч на холадзе ў полі.

ГАРАЧАЯ ВАДА ВЫРАТАВАЛА ЛЮДСКОЕ ЖЫЦЦЁ

Падчас абследвання ў бальніцы сэрца яго перастала біцца. Хворы быў сіні і халодны. Лекары ніяк не маглі сагрэць яго цела. Папрабавалі тады сагрэць само сэрца. Дзеля гэтага ўлілі ў адкрытую грудную клетку каля 6 літраў гарачай фізіялагічнай вадкасці. Сэрца слаба заварушылася. Але пад рукамі не аказалася больш такой вадкасці. Што было рабіць? А чаканне азначала смерць пацыента. Тады лекары вырашылі ўліць у грудзі гарачую ваду. Рытм сэрца вярнуўся да нормы. Хворы хутка вярнуўся да прытомнасці і адразу хацеў паднясца з аперацыйнага стала.

Два дні пасля аперацыі Фаланган з'еў з апетытам кусок мяса.

ШТО ТАКОЕ МІРАЖ?

Падарожнікі, якія пабывалі ў гарачых пустынях, расказваюць, як часам на гарызонце паяўляецца раптам вялікае «возера, квітнеючы аазіс, а часам у паветры ўзнікае прывід цэлага горада з садамі і белымі мінарэтамі. Змучаныя спёкай, стомленыя людзі не ведаюць, верыць або не верыць сваім вачам. Але прывід настолькі яркі, рэальны, што падарожнікі мімаволі пачынаюць падганяць вярблюдаў. Аднак іх чакае расчараванне. Праходзіць некалькі хвілін — і яркі міраж блекне, а затым знікае.

Так узнікае міраж.
а) — прамень, які ідзе ад прадмета.
б) — адбіты прамень.

«Летам 1847 года ў гарачы ліпеньскі дзень, — расказвае адзін падарожнік, — мы з сябрам выпрашылі з'ездзіць вярхом на прагулку. Справа была ў Алжыры, недалёка ад мора. У гадзіну дня, калі мы ехалі не спяшаючыся па вузкай сцяжынцы, на яе павароце мы спыніліся, здзіўленыя малюнкам, які нечакана адкрыўся перад намі. Наперадзе на пясчанай пустэчы, схіляючыся ўступамі да мора, стаяў вялізны горад, пабудовы якога рэзка акрэсліваліся ў паветры. Ілюзія была такая поўная, што адзін толькі розум адказваўся дапусціць рэальнасць бачымага ўласнымі вачыма. Мы добра ведалі, што тут няма ніякага горада, таму што ўсяго некалькі дзён назад былі на гэтым пясчаным месцы. Мы любаваліся прывідам паўгадзіны».

Навука ўжо даўно ўстанавіла, чаму ўзнікаюць гэтыя незвычайныя з'явы прыроды.

Часам прамені святла адбіваюцца ад некаторых слаёў паветра, як ад люстра, і таму значна скрыўляюцца.

Так бывае, напрыклад, летам, калі сонца моцна награвае зямную паверхню. Ад зямлі награваецца паветра, асабліва яго ніжнія слаі. Яны становяцца менш шчыльнымі. Прамені святла, якія ідуць ад якога-небудзь прадмета да зямлі, адбіваюцца ад такога слоя, зноў ідуць уверх і трапляюць у вочы назіральніка. У гэтых умовах далёкія прадметы мы бачым зусім не там, дзе яны знаходзяцца ў сапраўднасці, а часам у такім выглядзе, што іх нельга пазнаць.

Разбярэмся, як гэта адбываецца.

Па ўзгорыстых пясках пустыні ідзе караван. Марудна рухаюцца «караблі пустыні» — вярблюды; як белыя цені, застылі на іх коннікі. Стаіць страшэнная паўдзённая спякота. Быццам раскаленыя ў печы, пыхаюць гарачынёй пясок і каменне. Толькі мазолістыя ногі вярблюдаў вытрымліваюць гарачы пясок. Блакітнае неба зацягнута паўпразрыстай чырванаватай імглой. Гарызонт амаль зліўся з небам. У гэтай імгле патанула і само сонца. Паветра гарачае і нерухомае. Ад раскаленага пяску мацней за ўсё награваецца самы ніжні слой паветра, у выніку чаго ён моцна разрэджаны. Слоі паветра, які ляжаць вышэй, нагрэты менш і таму больш шчыльныя. Паветра, якое знаходзіцца яшчэ вышэй, яшчэ больш шчыльнае.

І вось у такіх умовах здесьці на гарызонце перад караванам паказваецца невялікі аазіс. Пальмы адбіваюць падаючае на іх святло ва ўсе бакі. Пры гэтым частка адбітых праменняў трапляе ў вочы назіральніка, і ён бачыць адлюстраванне дрэў.

Існуе легенда аб «Лятучым Галандцы» — парусным караблі-прывідзе, на якім плаваюць мертвякі. Быў час, калі маракі верылі, што такі карабель сапраўды плавае па морах і акіянах. А многія з іх гаварылі, што яны самі сваімі вачыма бачылі такі карабель. Такія расказы былі падобны адзін да аднаго. «Лятучы Галандзец» раптоўна паяўляўся перад караблямі, зусім маўклівы, плыў проста на іх, не адказваючы на сігналы, і затым таксама раптоўна знікаў у тумане.

Карабель з мертвякамі быў, вядома, выдумкай.

Цяпер, калі навука дала дакладнае растлумачэнне міражу, нам зразумела, чаму ўзнікла легенда аб «Лятучым Галандцы». Ва ўсіх выпадках маракі сустракаліся з паветраным прывідам — з двайніком якогасьці паруснага карабля, які ідзе далёка, за гарызонтам.

З кнігі В. Мезенцава «Ці ёсць цуды ў прыродзе».

НАСТАЎНІКАМ І ПЕДАГОГАМ

...раім пазнаёміцца з кніжкай Балеслава Гарноўскага „Psychologiczne podstawy kształtowania poglądu na świat dzieci i młodzieży”. Кніжку гэтую выдала нядаўна Пазнанскае Таварыства сяброў навук філалагічна-філасофскага аддзялення.

У сваёй працы Гарноўскі праводзіць навуковы аналіз галоўных псіхічных працэсаў, на аснове якіх фармуецца светапогляд у дзяцей і моладзі ў сямейным асяроддзі і ў школе.

Фармаванне светапогляду аўтар абапірае на двух асноўных прынцыпах: псіхічных працэсах і грамадска - гістарычных умовах.

Кніжка раздзяляецца на дзве асноўныя часткі: тэарэтычную (псіхалогія светапогляду) і навукова - даследную (аўтар праводзіць аналіз фармавання светапогляду ў дзяцей і моладзі ў розным асяроддзі). Яна ў значнай ступені пашырае навуку педагогікі ў галіне даследу і арыентацыі на фізіялагічна - псіхічныя працэсы ў фармаванні светапогляду дзяцей і моладзі. Прац такіх яшчэ мала ў педагогіцы. Напрыклад, Гарноўскі разважае, між іншым, аб уплыве роднай мовы на фармаванне светапогляду. Праца напісана дастушнай мовай, проста і зразумела, што не адбіваецца адмоўна на яе навуковы ўзровень.

Ахвяра атамнай бомбы выздаравела

Маладая японка Гісако Нагата, якая ў маленстве перажыла выбух атамнай бомбы ў Нагасакі, упершыню, пасля многіх год, адчувае сябе добра. Вылячылі яе спецыялісты з Маскоўскага ларынгалагічнага*) інстытута.

Гісако хварэла на сур'ёзныя хваробы дыхальнага горла, прычынай якіх быў радыёактыўны пыл.

Цяпер Гісако выйшла ўжо з клінікі і пачала вучоба ў Маскоўскім тэкстыльным інстытуце.

Гісако Нагата прысвяціў свой верш Віктар Швед, які сустрэўся з Гісако на Маскоўскім фестывалі моладзі і студэнтаў у Маскве.

*) ларынгалогія — галіна медыцыны, якая займаецца хваробамі горла, вушэй і носа.

Рэалізуецца грамадскім чынам у ГРН Чыжы

У выніку рэалізацыі грамадскага фонда мы збудавалі 1,1 км дарогі з цвёрдай паверхняй: у вёсцы Падрэчаны — 700 м, у вёсцы Чыжы — 400 м. Цяпер вёска Падрэчаны мае прыгожую добрую вуліцу. Пры будове вуліцы жыхары Падрэчан прымалі актыўны ўдзел. Менавіта ўсе некваліфікаваныя працы былі выкананы грамадскім чынам. Таксама і ў вёсцы Чыжы.

З грамадскага фонду збудавана ў нас 3 масты з бетонных кругоў і папраўлена 3 км дарогі са жвіровай паверхняй. Частка грамадскага фонда была выкарыстана на культурна - асветныя справы.

Акрамя вышэй сказанага, трэба яшчэ дадаць, што грамадскім чынам насельніцтва Чыжоў выкапала ў вёсцы 5 супрацьпажарных ямаў. Пажарная каманда ў Чыжах атрымала за гэта супрацьпажрны самаход. І цяпер вёска забяспечана ад пажараў.

Вёска Збуч грамадскім чынам з грашовых складчын збудавала мураваную шопку для школы. Жыхары Збуча прымалі ўдзел і ў дарожных працах.

МІКАЛАЙ БРУК
старш. ГРН у Чыжах.

Пакуты Нараўскай барады

Шмат што змянілася за пасляваенныя гады ў Нарве (Гайнаўскі пав.). Сюды праведзена электрычнае святло, вырасла некалькі крам ГС, гаспода, адчынілася сталае кіно, існуе святліца, быў адчынены газетны кіёск, за Нарвай вырас ПОМ. Існуе таксама сельгасгуртох. Як бачым, з разбудовай самай асады выраслі і культурныя ўстановы. Здавалася б, чаго больш трэба чалавеку. Усё тут ёсць.

Але прыезжага чалавека, які раней ўбачыць усе дасягненні, нямала здзівіць факт, што ў Нарве мужчыны пачнуць хутка, мабыць, заплятаць косы, запускаць запарожскія вусы і агромныя барады.

Не падумайце, дарагія чытачы, што гэта апошні крык моды ў Нарве. Тут хочаш, ці не хочаш, а абрасцеш, як воўк.

Уся бяда ў тым, што няма тут цырульніка. Жыхары Нарвы ўжо даўно наракаюць на гэта. Толькі падумаць, каб пабываць у цырульніка, дык трэба ехаць або ў Гайнаўку (18 км), у Бельск (30 км) або ў сам Беласток. А мо' і пайшлі б на гэта жыхары Нарвы, але што ж, аўтобусы ПКС дарагаватыя і тут капеечкай не абыйдзешся.

Справа сапраўды непрыемная і трэба яе ўладзіць. Хочацца пажадаць жыхарам Нарвы, каб у новым 1960 годзе ў Нарве з'явілася вывеска «Fryzjer».

ГЕНІК БЕРАЗАВЕЦ

Сардэчна дзякуем ус'м арганізацыям, установам і асобам, якія прыслалі нам навагоднія пажаданні

«НІВА»

Навука ў вёсцы

Сяляне ў вёсцы Войшкі, Бельскі павет, прадаўжаюць адукацыю за 6 і 7 клас пачатковай школы. Тут арганізаваўся вячэрні курс, які наведвае 20 асоб. Заняткі адбываюцца тры разы ў тыдзень. Выкладчыкамі з'яўляюцца настаўнікі мясцовай школы: Настасея Ляшэўская, Янка Міранюк і Уладзімір Корх.

Падобны курс адбываецца таксама ў вёсцы Паўлы, Бельскага павета. Курс налічвае 13 асоб, на якім вывучаецца праграма за 6 клас. Выкладчыкамі з'яўляюцца кіраўнік мясцовай школы Максымюк і настаўніцы — Садоўская і Нікалаюк.

Па прыкладу сваіх суседзяў з Войшак і Паўлаў пастанавілі пайсці вучыцца сяляне з Цялушак. Са сваёй прапановай яны звярнуліся да настаўніцы Ліды Панасюк.

— Усюды вучацца, дык чаму ж нам не вучыцца? Ці мы горшыя? — сказалі некаторыя.

Настаўніца Панасюк заявіла аб гэтым інспектарату ў Бельску. Інспектарат... не згадзіўся. Адказаў, што... ўжо позна пачынаць навуку. Трэба было распачаць месяц таму назад.

Інспектарату вядома, што месяц таму назад у Цялушках Ліда Панасюк была адзінай настаўніцай на 7 класаў. Толькі 17 лістапада інспектарат накіраваў ёй у дапамогу другую настаўніцу.

А зрэшты, ці сапраўды позна?

«Вучыцца ніколі не позна,» — гаворыцца. Гэтыя словы павінны ўвайсці ў жыццё поўнасцю і ўсебакова.

(з. б.)

Даходы з малака

Яшчэ і цяпер у многіх вёсках гаспадары з недастатковай увагай адносяцца да надою малака. Каровы пераважна худыя, на дзень даюць 5—7 літраў малака.

Кароў не кормяць вотрубямі, бураками, бульбай, макухай. На свае патрэбы малака хапае, навоз на бульбу настоіцца за зіму і гэта ўсё.

Адна карова можа даць значныя даходы.

Пагэтаму зусім інакш да справы надою малака адносяцца сяляне з вёскі Новаберазова ў Гайнаўскім павеце. Там добра кормяць кароў дый малака шмат надойваюць, і многа прадаюць дзяржаве.

Кожны гаспадар з Новаберазова мае вялікія даходы з малака. Іван Чабай атрымаў у мінулым годзе за малако 7500 зл. Пятро Лабаноўскі, як сам сцвярджае, мае ад адной каровы яшчэ большыя даходы. Тыя, хто мае па дзве каровы, у год атрымоўваюць каля 15 тысяч зл. А гэта ўжо шмат грошай.

М. С.

ТРЭБА ЗАЦІКАВІЦЦА МОЛАДДЗЮ З КАМЕНЯ

У вёсцы Камень, Гайнаўскі павет, шмат моладзі, сярод яе — нямала талентаў. Найбольшыя здольнасці выказвае моладзь у спяванні. Такіх спевакоў, як Оля Іванюк, Валя Сегень, Аня Ігнацюк, Валя Сцепанюк, Люба Бачынска называюць там артыстычным сэрцам вёскі.

Пасля працы і ў святочныя дні моладзь любіць сабрацца, пагутарыць аб навінах дня, паспяваць песні і пагуляць у старынныя ігры, з якіх найбольшай папулярнасцю карыстаецца «Сусед і цыбулька».

Аде вось у Камені няма ніякай арганізацыі, якая б прыцягнула да сябе гэтую моладзь і выкарыстала здольнасці моладзі для культурнай дзейнасці сярод нашага насельніцтва.

А чаму б не зацікавіцца гэтай моладдзю аддзелу БГКТ у Гайнаўцы?

В. А.
Тыневічы В.

У 1959/60 навучальным годзе пачатковай школай ў Клюковічах пачаў кіраваць грам. Юзэф Полка. Новы кіраўнік школы з вялікай энергіяй прыступіў да выконвання сваіх абавязкаў.

Перш за ўсё неабходна было адрамантаваць школу. Дзякуючы намаганням як кіраўніка школы так і настаўнікаў памаляваны дах школы і ўпарадкаваны класы. У школе ўведзена адпаведная дысцыпліна. Усё гэта садзейнічала таму, што школа сталася адной з лепшых у павеце і атрымала як узнагароду кінапраектар. Гэта была вялікая падзея ў вёсцы, якую раней толькі раз у месяц наведвала кінаперасоўка.

За працу, укладзеную ва ўпарадкаванне школы ў Клюковічах, яе кіраўнік цешыцца заслужаным аўтарытэтам і павжаннем сярод бацькоў і бацькоўскага камітэта. Жыхары Клюковіч і школьнікі складаюць пажаданні добрага здароўя і далейшых поспехаў у працы кіраўніку школы ў Клюковічах грам. Юзэфу Полцы і ўсяму настаўніцкаму калектыву.

ВІТАЛІ ЯНЧУК
КАНСТАНЦІН КІРЫЛЮК
в. Клюковічы

ПІСЬМО З ЗАЛЕШАН

Вёска Залешаны распаложана у вялікай глушы. Да самага блізкага мястэчка, Міхалова, 30 кіламетраў. Няма тут ніякай разрыўкі. Раней прыязджала кіно. Цяпер не хочуць прыязджаць, кажуць, што мала людзей прыходзіла. Але гэта няпраўда, бо калі кіно прыязджала, то заўсёды было многа аматараў паглядзець новы фільм.

Просім рэдакцыю «Ніва», каб ты пастаралася і каб да нас у Залешаны зноў прыязджала кіно.

МІКАЛАЙ КАРДАШ
Залешаны

ДЗЕ КУПІЦЬ «БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР»

Усіх тых, хто хоча набыць «Беларускі каляндар» на 1960 г. паведамляем, што можна яго яшчэ купіць ва ўсіх аддзелах нашага Таварыства, а таксама ў Галоўным праўленні Таварыства і ў нашай рэдакцыі. Таксама «Каляндар» можна выпісаць па пошце. Цана каляндара 5 зл, з перасылкай — 6 зл.

НА ПАБУДОВУ ПОМНІКА К. КАЛІНОЎСКАМУ

Апошнімі днямі на пабудову помніка К. Каліноўскаму у Беластоку прыслалі:

П. Ластаўка 100 зл. з Варшавы
Ул. Госцічка 20 зл. „
П. Гербурт 100 зл. „
Я. Філютоўскі 50 зл. „
Ст. Жаховіч 20 зл. „
Чайкоўскі 20 зл. „
Кшыжаноўскі 10 зл. „
Р. Зелінскі 100 зл. „
М. Зародкевіч 100 зл. „
З. Рушкоўскі 100 зл. „

Добры працаўнік

Прыемна прачытаць ці пачуць, што той ці іншы працаўнік сумленна выконвае свае абавязкі. Такім сумленным працаўніком з'яўляецца прадаўшчык крамы ў Валіках Тынявічах Андрэй Пашка.

Прыемна зайсці тут у краму. Кругом чысціня, парадак. Кожны тавар пакладзены на сваім месцы: на кожным картачка з цаной. Пакупнікі абслугоўваюцца заўсёды хутка і ветліва.

Патрэбна, каб усе прадаўшчыкі бралі з яго прыклад.

Г. БЕРАЗАВЕЦ
Лапухоўка
Гайнаўскі павет

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok Warszawska 11 tel. 54-14

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego 1. tel. centr 37 41 red naczelny i sekretariat 25-89

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa"

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2 40 zł kwartalnie — 7 20 zł półrocznie — 14 40 zł rocznie — 28 80 zł.

Wpłaty kierować na PKC 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10 15 zł półrocznie — 20 30 zł i rocznie — 40 60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6- 100024 PKWZ „Ruch" Warszawa

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA" Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16

Nkł. 5.000 Bltk P-3

МАЛАНЧЫНЫ ІМЯНІНЫ

Здаецца, калі не памыляюся, дзесь у палове снежня Маланка звярнулася да мяне з такімі словамі:

— Чуеш, дзед, Каляды набліжаюцца, а ты, як я бачу, зусім не рыхтуешся да святкавання.

— А які ж там можа быць рыхтунак, як яно прыйдзе, тое свята, так і пройдзе. Кабанчыка заколем, а што ж нам больш патрэбна старым? Вось так і па-божаму адсвяткуем, — адказаў я спакойна Маланцы.

— Так то яно так. Пэўна ж, з кабанчыкам можна адсвяткаваць па-божаму — гэта праўда, але ці такое святкаванне будзе па-людску, то я не ведаю. Без гарэліцы - весялушкі свята — не свята.

— Яно б мець паўлітровачку «выбаровай» не пашкодзіла б, але яна каштуе хіба больш за паўсотні залатовак. І таму я думаю, Маланка, абыйдземся без «весялушкі».

Калі я канчаў выказваць свае меркаванні наконт святкавання, то Маланка заёрзала на ўслончыку. Перапыніла мяне на паўслове і затрайкацела: А ты такі, а ты гэтакі, а ты мялён непаваротлівы, а ты завала заплясnелая, каб я лепш у дзеўках пасівела, чым за цябе замуж выйшла і гэтак далей.

Улучыўшы момант хвілёвай паузы, калі Маланка лавіла ў свае лёгкія паветра, каб далей трайкатаць, я сурова кінуў пытанне:

— Чаго ты раз'ехалася, чаго скуголіш, чаго ты ад мяне жадаеш?!

— Гарэлкі, гарэлкі на святок! Ніхто ж цябе не прымушае купляць казёнку. Вунь я падрыхтавала з паўтара пудзіка добрай мучыцы. Занясі ты яе ў Ліпінку, ці ў Верхалессе, а там добрыя людзі за бражку і за літровачку зробяць табе з дзесятак літраў добранькага самагончыку!...

Тут я ўжо не вытрымаў, скапў са сцяны вісеўшае там кароўе пута, але ў гэты момант Маланка хутка шмыгнула за парог і дзверы хлебнай лапатай падперла. Упэўненая, што я з хаты не магу выйсці, яна там, у сенцах, абзывала мяне і юдашам і душагубнікам, і нехрыстам. Усё, што толькі мела ў «запасе», сыпала на мяне, галасіла, тыцкала мне фігі праз дзверы і ўрэшце пайшла да суседкі Ганулі паскардзіцца на свайго «Ірада». Гэта ж толькі падумаць, да якой нахабнасці даходзяць бабы. Я яшчэ не забыў мінулагодняй панасавай самагонкі, за якую некалькі месяцаў прасядзеў у астрозе. Каб за тую праклятую гару, ды ізноў папасці! Хай яна прахам прападзе!

Маланка, расказаўшы свае «крыўды» суседкам, вярнулася дахаты і, не вячэраўшы, палезла на печ.

Нейкі час мы абое маўчалі. Але першая распачала гутарку Маланка:

— А ты ведаеш, дзед, што 31-га мае імяніны? Ці ты, дзеду, не хацеў бы павесяліцца на маіх імянінах, а пры тым яшчэ і пад Новы год?

— Імяніны! Якія імяніны? Ці ж ёсць св. Маланя?

— А ўжо ж, каб ведаў, ёсць! Паглядзі вунь у каляндар, яна там стаіць побач з Багатай Куццёй.

— Добра кажу, Маланка, заранія не сушы галавы імянінамі. Пабачым, як там будзе, але прызнацца, для мяне, старога чалавека, усе гэтыя імяніны, «рокі-ролі», «гулі-гопы» не падабаюцца. Хто іх даўней знаў, ды каму і навошта патрэбны на вёсцы гэты звычай?

Маланка маўчала, але я адчуваў, што яна не згаджаецца з маімі меркаваннямі ў гэтай справе. У яе галаве мітусіліся іншыя думкі. Яна шукала выхаду дзеля таго, каб здзейсніць свае «імянінныя планы», якія неразрыўна вязаліся з цудоўнымі кропелькамі, ад якіх ажно ў вачах робіцца святлей і на сэрцы соладка...

Выручыў мяне з цяжкага становішча мой стары прыяцель і кум Вінцук Надгорны, які некалькі год таму назад выехаў на жыхарства да сына ў горад.

Незадоўга перад Новым годам атрымаў я ліст, у якім і напісана коратка:

«Дарагі кум Марцін, пяць год мы з табой не бачыліся, прыязджай на Новы год да мяне, а за адно адсвяткуем і Каляды, ды ўспомнім мінулае.

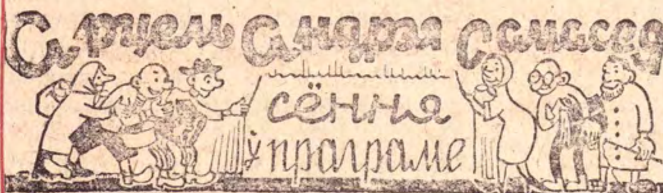
Твой Вінцук».

Прачытаўшы гэты ліст, я вельмі ўзрадаваўся. На гэты раз удалося пазбегнуць Маланчыных імянін. Прыемна будзе спаткацца з задушэўным сябрам.

За два дні да Новага года я пакінуў Маланку, радаснае сяло, і дыбаў на чыгуначную станцыю.

Пры адыходзе з дому Маланка не пасуліла мне, старым звычаем, «шчаслівенькай дарогі», а ўслед за мною трэснула дзвярыма і сказала: «Каб цябе і твайго кума халера ўзяла, або хіндзя ператрэсла!»

ДЗЕД МАРЦІН

М. КУРАШ

ТРАГЕДЫЯ... У БУДУЧЫНІ

(Замест батлейкі аднаактовая сцэнка з жыцця)

Месца дзеяння: вёска Завыкі ў Лапскім павеце.

Час дзеяння: цяперашні і... будучы.

(Пасярэдзіне вёскі вялікі белы будынак з надпісам «святліца добраахвотнай пажарнай каманды». Пагодны асенні дзень. Прыехала кінаперасоўка. Зайграла музыка ў святліцы. На вуліцы сабраўся натоўп людзей, але ў святліцу баяцца ўваходзіць... старшыня ГРН і кінамеханік з абслугі кінаперасоўкі вядуць гутарку.)

Старшыня: Як добра, што вы прыехалі! Дзякую.

Кінамеханік: Няма за што. Але ж чаму ніхто не ўваходзіць у святліцу, а толькі ўсе здалёк слухаюць нашую музыку. Сёння будзе та..а..а..кі кінафільм.

Старшыня: Які б ён не быў, але людзі хочуць жыць...

Кінамеханік: (Устрывожана і неспакойна) А што... а што, пасля кінафільма памерці могуць?..

Старшыня: Я таксама баюся ўваходзіць у святліцу і вы таксама баяліся б...

Кінамеханік: (Яшчэ больш устрывожаны) Не... не.. не... ра.. ра.. зу... мею вас, пане ста... а.. ар р...шыня.

Старшыня: (Зірнуў вачыма на будынак). Калі ён яшчэ стаіць, дык мабыць толькі з дапамогай чарцей.

Кінамеханік: (Павесялеўшы) О! Я чартоў то ўжо не баюся. У святліцы, зрэшты, вісіць ікона.

Старшыня: Ходзьце, паглядзіце на папярэчную сцяну ад загарадзі, дык вока вам збялее і валасы стануць на смірна. (Затрымаліся ля папярэчнай сцяны. Старшыня ўсміхаецца, а кінамеханік павёў вачыма знізу ўверх і насупіўся).

Старшыня: Бачыце, як патрэскала і то па вуглах больш, чым пасярэдзіне.

Кінамеханік: Будынак можа ж прываліць...

Старшыня: Не гарантую, што не. Ён пабудаваны яшчэ да тайны.

Кінамеханік: Каб хаця выратаваць зараз нашу апаратуру!..

Старшыня: Паспееце, напэўна паспееце. (Усміхаючыся) Як што, дык папросім нашых пажарнікаў. Малайцы хлопцы.

Кінамеханік: Малайцы?.. А не могуць падмацаваць сваёй святліцы?!

Старшыня: Тут трэба папрацаваць, а рукавы баляць.

Кінамеханік: (Задуманы) Так... Людзі баяцца.. рукавы баляць... Нам таксама жыць хочацца. Абслуга: Выносім апаратуру! Ад'язджаем!.. Хочацца яшчэ жыць!

(Заварчала кінаперасоўка. З вуліцы, апусціўшы насы, ўсе разыходзяцца па хатах, а старшыня накіраваўся ў ГРН).

Занавес

У Заходняй Германіі адказныя палітычныя дзеячы не прадстаўляюць сабе іншага падыходу да вырашэння міжнародных пытанняў, як толькі з праславутай «пазіцыі сілы».

(з газет)

Бон бачыць толькі такую магчымасць для «перагавораў».

(Малюнак з газеты «Нойес Дойчланд)

РЭКЛАМА — РЫЧАГ ГАНДЛЮ

Новы спосаб рэкламы вынайшоў загадчык магазіна ГС у Крынках. Каб звярнуць увагу пакупнікаў на свой магазін, ён з панадворку безупынна асвятляе магазін электрычнымі лямпачкамі. Лямпачкі гаснуць толькі тады, калі электрастанцыя «не дае» электрычнасці.

Хоць і прыгожа выглядае гэта ілюмінацыя, асабліва ў мглісты дзень, аднак людзі не могуць зразумець ідэі кіраўніка магазіна і дзівуюцца, чаму гэта у Крынках не ўсіх абавязвае ашчаднасць дзяржаўных грошай.

(мк)

НЕПАСЛУХМЯНЫ ХЛАПЕЦ

Маці пытае сына: — Навошта ты парваў нагавіцы?

— Я, мамачка, ляцеў з дрэва і не меў часу іх скінуць, — адказаў сын.

Ян Весялоўскі
Пасынкі

ПАСКАРДЗІЎСЯ

— Ну, Мікола, дрэнную жонку маеш, учора майго пеўня прыбіла, — гаворыць да суседа Янка.

— А бо ж то такое дзіўнае, ты малі бога, што сам з цэлай галавой застаўся, — адказаў Мікола.

Рыгор Ляшэўскі
Войшкі

ХВОРЫ І ЛЕКАР

Прыйшоў да лекара пацыент і кажа:

— Жывот баліць, памажыце, пане доктар.

— А што ты ўчора еў? — пытаецца доктар.

— Зялёныя фрукты, — адказвае пацыент.

— Ага, калі так, то вось табе каплі да вачэй, — кажа доктар і дае лякарства.

— Пане доктар, мне ж не баляць вочы — жывот баліць, — здзіўляецца пацыент.

— Нічога, нічога, другім разам будзеш лепш глядзець на тое, што ясі, — адказаў лекар.

Эдуард Пшылажынскі
Гарбары.

ПАСЛЯ ПЕРШАГА

Сустрэліся на вуліцы знаёмыя і гавораць:

— Я не ведаю, што рабіць? Учора толькі было першага, а Грыша ўжо не мае грошай.

— А што, ён хацеў у цябе пазычыць?

— Не, я хацеў зрабіць гэта ў яго.

Мікола Беразавец
Бельск.

ШТО БУДЗЕ?

— Што будзе з варонай, калі ёй сем лет скончыцца? — пытае Пеця Колю.

— Пэўна памрэ, — гаворыць Коля.

— Не, восьмы наступіць, — пераможна адказаў Пеця.

С. К.